

අපේ ජීවන දර්ශනය බුදුදහමින් ඔපවත් කර ගනිමු

පසුගිය ශ්‍රේණිවල දී බුදුදහමේ මූලික ඉගැන්වීම් කිහිපයක් පිළිබඳ ව අපි ඉගෙන ගතිමු. ඒවා අතර පටිච්චසමුප්පාදය, ත්‍රිලක්ෂණය, චතුරාර්ය සත්‍යය, කර්මය සහ පුනර්භවය යන ඉගැන්වීම් ද වෙයි. මේවා වෙන් වෙන් මාතෘකා වශයෙන් ඇතත් ඒ සියල්ල එකිනෙකට සම්බන්ධතා ඇති ඉගැන්වීම් ය. ඒවායින් අපට ඉදිරිපත් කෙරෙන්නේ ජීවිතය හා ලෝකය පිළිබඳ යථා තත්ත්වයන් එබඳු ලෝකයක ජීවිතය පවත්වා ගත යුතු පිළිවෙළක් ය. එ බැවින් චතුරාර්ය සත්‍යය යනු කුමක් ද? පටිච්චසමුප්පාදය යනු කුමක් ද? යනාදි වශයෙන් විෂය ඥානය පමණක් ඇති කර ගැනීම ප්‍රමාණවත් නැත. එම ඉගැන්වීම් ඇසුරින් ලෝකය සහ ජීවිතය පිළිබඳ අපට ම සුවිශේෂ වූ දැක්මක් ඇති කර ගෙන ඒ අනුව ජීවිතය පවත්වාගෙන යෑම අවශ්‍ය ය.

පටිච්චසමුප්පාද ධර්මයෙන් අපට උගන්වන්නේ ලෝකයේ සියල්ල හේතු, ප්‍රත්‍ය, එල වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වන බව යි. අපේ ජීවිතයේ ආධ්‍යාත්මික ක්‍රියාවලිය වුව ද බාහිර ලෝකයේ ක්‍රියාකාරිත්වය වුව ද සියල්ල එකිනෙකට බැඳුණු ඒවා ය. එක් ක්‍රියාවලියක් නිසා තවත් ක්‍රියාවලියක් සිදු වේ. හුදකලා, තනි ක්‍රියාවක් නැත. ඒ ඒ ක්‍රියාවන් මෙහෙයවන සියල්ලට අධිපති බාහිර පුද්ගලයකු ද නැත. අප මීට පෙර උගත් පරිදි එක් දෙයක් පවතින කල්හි, එහි සම්බන්ධතාව මත, ඊට සමකාලීන ව තවත් දෙයක් පවතී. (ඉමස්මිං සති ඉදං හෝති) එක් දෙයක හට ගැනීම නිසා තවත් දෙයක් හට ගනී (ඉමස්ස උප්පාදු ඉදං උප්පජ්ජති) මෙයින් කියැවෙන්නේ හුදකලා ව, ස්වාධීන ව, පැවැත්මක් හෝ හටගැනීමක් නැති බව යි. අපේ ජීවිතයේ සහ ලෝකයේ සිදු වීම් දෙස අප බැලිය යුත්තේ එම ඉගැන්වීම් පදනම් කර ගෙන යි. ලෝකයේ ඇත්තේ එකිනෙකට සම්බන්ධ ක්‍රියාවලියකි. අපේ සාංසාරික පැවැත්ම ද එකිනෙකට සම්බන්ධ ක්‍රියාවලියකි.

අපි ලෙඩ වෙමු, ජරාජීර්ණ වෙමු, මරණයට පත් වෙමු. මේ සියල්ල සිදු වන්නේ ජාති හෙවත් උපත නිසා ය. අපේ උපත නැවත නැවත සිදු වන්නේ භවගාමී කර්ම අපෙන් සිදු වන නිසා ය. තෘෂ්ණාව ඇති වන්නේ ඇස, කන ආදී ඉන්ද්‍රියයන්ට රූප ශබ්දාදිය හමුවීමෙන් ඇති වන වින්දන හෙවත් වේදනා නිසා ය. වේදනා ඇති වන්නේ රූපාදි අරමුණු, වක්ඛු ආදී ඉන්ද්‍රියයන් සහ විඤ්ඤාණය එකට එකතු වීම හෙවත් ස්පර්ශය පදනම් කර ගෙන ය. ස්පර්ශය ඇති වන්නේ වක්ඛු ආදී ආයතන පදනම් කර ගෙන ය. එම ආයතනවලට ප්‍රත්‍යවන්නේ නාමරූප ය. නාමරූප ක්‍රියාත්මක වන්නේ විඤ්ඤාණය ක්‍රියාත්මක වන විට ය. විඤ්ඤාණය නැවත නැවත ක්‍රියාත්මක වන්නේ කර්ම වේග ක්‍රියාත්මක වන විට ය. කර්ම සිදු වන්නේ අවිද්‍යාව ඇති සිතෙනි. අවිද්‍යාව නම් චතුරාර්ය සත්‍යය නොදැනීමයි. සිත කෙලෙස්වලින් ආවරණය වූ විට අවිද්‍යාව ක්‍රියාත්මක වෙයි. මේ සම්පූර්ණ ක්‍රියාවලිය ම එකිනෙකට සම්බන්ධ ය. ඒවා කරන්නකු නැත.

ලෝකයේ බාහිර සිද්ධි තුළ ද මෙම පටිච්චසමුප්පාද න්‍යාය ක්‍රියාත්මක වන අයුරු දැකිය හැකි ය. පාලකයන් විසින් අඩු ආදායම් ලාභීන් නොසලකා හරිනු ලබන විට දුප්පත්කම වැඩි වෙයි. දුප්පත්කම පදනම් කරගෙන භොරකම වර්ධනය වේ. භොරකම වැඩිවන විට ආයුධ අතට ගැනීම, කලකෝලාහල ආදිය අනුක්‍රමයෙන් වර්ධනය වේ. මෙම ක්‍රියාවලිය එකිනෙකට බැඳුනකි. පුද්ගල වස්තු සිද්ධි වශයෙන් අප දකින සෑම තැනක ම ක්‍රියාවලිය මෙ බඳු ය. කිසියම් සිද්ධියක ස්වභාවය තේරුම් ගැනීමට එම සිද්ධිය දෙස බැලීමෙන් පමණක් නොහැකි ය. එයට පසුබිම් වූ ක්‍රියාවලිය අධ්‍යයනය කර බැලිය යුතු ය. යම් ප්‍රතිඵලයක් වෙනස් කිරීමට අවශ්‍ය නම් එය එ සේ වීමට බල පෑ ක්‍රියාවලියේ වෙනසක් කළ යුතු ය. අවිද්‍යාව නැති විට සංස්කාර ආදිය නැති වන්නාක් මෙන් හේතු ප්‍රත්‍යයන් වෙනස් වන විට ඒවා පදනම් කර ගෙන ඇති වන ප්‍රතිඵල ද වෙනස් වේ. මෙම දැක්ම අපේ ජීවන ගැටලු විසඳාගැනීමට ද ප්‍රයෝජනවත් වන බව තේරුම් ගැනීම අපහසු නැත.

චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ ඉගැන්වීම ද ඉහත සඳහන් දැක්ම අප තුළ ඇති කර ගැනීමට උපකාර වේ. අපට ප්‍රකට ව පෙනෙන්නේ ජීවිතයේ දුක් සහගතබව යි. එම දුක හුදකලා වූවක් නො වේ. බාහිර කවුරුන් විසින් හෝ කරන ලද්දක් ද නො වේ. හේතු ප්‍රත්‍ය නිසා හට ගත්තකි. දුකෙහි හේතුව තෘෂ්ණාව යි. එ සේ නම් දුක නැති වීමට තෘෂ්ණාව නැති විය යුතු ය. කඳෙන් පැළවෙන ගසක අතු කොතරම් කපා දමුවත් මුල් ශක්තිමත් ව තිබෙන තුරු යළි යළිත් එම ගස ලියල යි. එ මෙන් තෘෂ්ණාව තිබෙන තුරු දුක නැවත නැවත හට ගනී. එම නිසා දුකෙහි නැති වීම නම් තෘෂ්ණාවෙහි නැති වීම ය. එම තෘෂ්ණාව ඉබේ නැති වන්නේ ද නැත. නැති කරන බාහිර පුද්ගලයකු ද නැත. ඒ සඳහා ක්‍රියාත්මක කළ යුතු පිළිවෙතක් ඇත. ඒ ආර්යාෂ්ටාංගික මාර්ගය යි.

රෝගියකු ගැන සිතමු. ඔහුට රෝගයක් ඇති බව අපට පැහැදිලි ව පෙනේ. හේතුවකින් තොරව රෝගයක් හට නො ගනී. ඇතැම් විට වාතය කිපීම නිසා හෝ පිත කිපීම නිසා හෝ සෙම කිපීම නිසා හෝ රෝග ඇති වේ. රෝගකාරක වන තවත් විවිධ හේතු ද ඇත. වාතය කිපීමෙන් හටගත් රෝගය සුව කළ හැක්කේ වාතය සමනය කිරීමෙනි. ඒ සඳහා උචිත බෙහෙතක් රෝගියාට ලබා දිය යුතු වේ. හේතු වෙනස් කිරීමෙන් ප්‍රතිඵල වෙනස් කළ හැකි ය යන මෙම දැක්ම ගැටලු විසඳා ගැනීමට ද උපකාර වේ. ගැටලු නිරාකරණය කර ගත හැක්කේ එම ගැටලු ඇති වීමට බල පෑ හේතුවට පිළියම් යෙදීමෙනි. අපේ පිළිගැනීම විය යුත්තේ එය යි.

පටිච්චසමුප්පාද න්‍යායයෙන් සහ චතුරාර්ය සත්‍ය දර්ශනයෙන් ලෝකය අනිත්‍ය නිසා හෝ දුක් සහගත නිසා හෝ කළකිරි උදසිනව ජීවත් විය යුතුය යි කියා බුදුදහම අපට උගන්වන්නේ නැත. දුක ඇති බව සත්‍යයකි. එහෙත් අපට එයින් මිදිය හැකි ය. එය ඉබේ සිදු නොවන නිසා නිශ්චිත වැඩ පිළිවෙළක් අප අනුගමනය කළ යුතු යි. ඒ බව පිළිගෙන ඊට අනුකූල ව ක්‍රියා කළ යුතු ය යන්න අපට පිළිගැනීමට සිදු වේ. අපට කියා දෙන තවත් දෙයක් නම් කිසිදු පුද්ගලයකු, කිසිදු වස්තුවක්, කිසිදු සිද්ධියක් සදකාලික ව එක සේ නොපවත්නාබව යි. එය කාල, දේශ ඉක්මවා ගිය සනාතන ධර්මතාවකි. ඒ අනුව ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයේ එන අනිත්‍යතාව ද මැනවින් සනාථ වේ.

දුක පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම පදනම් කර ගෙන් අපි තවත් පැත්තකින් සිතා බලමු. දුක්ඛාර්ය සත්‍යයෙන් අපට උගන්වන්නේ දුක කාටත් පොදුබව නේ ද? අපට දැනෙන දුක අන් අයටත් දැනෙනවා නේ ද? එම නිසා අන්‍යයන් දුකට පැමිණි විටෙක සංවේදී ව ක්‍රියා කිරීමට අප පුරුදු වන්නේ නම් කොතරම් අගනේ ද?

ලෙඩ වීම දුකක් වන්නේ මට පමණක් නො වේ. සියල්ලන්ට ම දුකකි. එසේ නම් ගිලන් වූ අයට උපස්ථාන කිරීම මොන තරම් උතුම් ක්‍රියාවක් ද? අඩු තරමින් රෝගියකුගේ සිත සැනසෙන වචනයක් කථා කළ හැකි නම් එය ද උපකාරයකි. අප රෝගියකු බැලීමට රෝහලකට ගිය විට එම රෝගියාට උපස්ථාන කිරීමට පමණක් ගමන උපයෝගී කර නො ගෙන ඒ අසළ සිටින තවත් එක රෝගියකුගේ හෝ සුවදුක් විමසා බැලීමට තරම් අපට සංවේදී විය හැකි නම් ව්‍යාධිපී දුක්ඛෝ යන්න ඉගෙන ගැනීම අපට ඵලදායක වූයේ වෙයි.

මරණය කාටත් පොදු දුකක් හෙයින් පරපණ නැසීමෙන් අප වැළකීමත් අන් අය වැළැක්වීමත්, පරපණ නැසීමෙන් වැළකීමේ හා ප්‍රාණින්ට දයාව දැක්වීමේ ආනිසංස අන් අයට කියාදීමත් අප විසින් කරනු ලැබිය යුතු නේ ද?

දුක්ඛාර්ය සත්‍යයෙන් අපට කියා දෙන්නක් නම් ප්‍රියයන්ගෙන් සහ ප්‍රිය වස්තූන්ගෙන් වෙන් වීම දුකක් බව යි. එසේ නම් කේලාම් කියා ප්‍රියයන් වෙන් කරන එක සුදුසු ද? අනුන්ගේ දෙය සොරකම් කර ඔවුන් ප්‍රිය වස්තූන්ගෙන් වෙන් කරන එක සුදුසු ද? මේ ප්‍රශ්න දෙකට ම පිළිතුර 'නැත' යන්න යි.

ජරාව හෙවත් දිරා යෑම, මහලු වීම කාටත් දුකකි. එ සේ නම් මහලු වූ අයට උසුළු වීසුළු කිරීම සුදුසු ද? එබඳු අයට අප කළ යුත්තේ උපකාර කිරීම නේ ද? මහලු වීම උරුම කර ගෙන සිටින අප තරුණකමෙන් මත් වී නොකළ යුතු දේ කිරීම සුදුසු ද?

ලෙඩ වීම, දිරා යෑම, මරණය ආදිය දුක් නිසා ඒ ඒ අවස්ථාවන්ට ගොදුරු වීමේ දී දුක් විය යුතු ම ය යි බුදුදහමෙහි ඉගැන්වෙන්නේ නැත. දුක්විය යුතු තැන දුක් නොවී සිටිය හැකි නම් වැළපිය යුතු තැන නොවැළපී සිටිය හැකිනම් වැදගත් වන්නේ එය යි. අනිත්‍යතාවට දිරිමත් ව බුද්ධිමත් ව මුහුණ දීම අවශ්‍ය ය. ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන් වීම දුකක් වුව ද කවද හෝ එසේ වෙන් වීමට සිදු වන බව දැන ගෙන අප ජීවත් විය යුතු යි.

කර්මය සහ පුනර්භවය පිළිබඳ ඉගැන්වීමෙන් අපට කියා දෙන්නේ අප කරන කියන දේ ගැන දැඩි ලෙස සැලකිලිමත් විය යුතු බව යි. අපගේ ජීවිතය මරණයෙන් අවසාන නො වේ. කෙලෙස් සහිත ව මිය ගිය හොත් පුනර්භවයක් වේ. මේ ජීවිතයේ කරන කියන දේ ඇසුරෙන් නිෂ්පාදනය වන කර්ම ශක්තිය පරලොව ජීවිතයට බලපාන බැවින් අප ඒ ගැන සැලකිලිමත් වීම අවශ්‍ය ය. අකුසල නිසා දුකත්, කුසල නිසා සැපත් ලැබෙන බැවින් අප අකුසල්වලින් වැළකිය යුතු වේ.

කර්මය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම අපට කියා දෙන තවත් දෙයක් ඇත. එනම් කර්මය අප කෙරෙහි බලපාන ප්‍රධාන සාධකය මිස එක ම සාධකය නොවන බව යි. එ නිසා සියල්ල ම අතීත කර්මයට භාර දී උදසින ව කල් ගෙවීමට පෙළඹවීමක් බුදුදහමින් සිදු නො වේ ය යන්න අප පිළිගත යුතු ය.

මෙ බඳු පිළිගැනීම් අපට ඇති කර ගත හැකි වන්නේ නිවැරදි දැක්මක් ඇති විට ය. ආර්ය මාර්ගයට පූර්වංගම වන්නේ සම්මා දිට්ඨිය යැ යි උගන්වා ඇත්තේ ද එ බැවිනි. අපේ පිළිගැනීම්, වචන, ක්‍රියාකාරකම් ආදී සියල්ල නිවැරදි වන්නේ නිවැරදි දැක්මක් සම්මා දිට්ඨියක් ඇති විට ය. එ බැවින් සම්මා දිට්ඨිය අපගේ ජීවන දර්ශනයේ පදනම කර ගනිමු.

සාරාංශය

බුදුදහමේ මූලික ඉගැන්වීම්

පිළිබඳ දැනුම පමණක් ඇතිකර ගැනීම ප්‍රමාණවත් නැත. අපේ ජීවන දර්ශනය එම ඉගැන්වීම් ඇසුරෙන් ගොඩනගා ගත යුතු ය. පටිච්චසමුප්පාදයෙන් හා චතුරාර්ය සත්‍යයෙන් අපට මග පෙන්වන්නේ ලෝකයේ ඇත්තේ එකිනෙකට සම්බන්ධ ක්‍රියාවලියක් මිස, හුදකලා ස්වාධීන සිද්ධි නො වේ ය යන ආකල්පයෙන් ලෝකය හා ජීවිතය සම්බන්ධ සිදුවීම් දෙස බැලීමට ය.

ලෝකය දුක් සහිත වුව ද අපට ඉන් මිදීමේ, හැකියාව ඇත. දුක කාටත් වේදනාකර බැවින් අප දුක්ඛිත අයට වචනයකින් හෝ පිහිට විය යුතු ය. මරණයෙන් අපේ ජීවිත කෙළවර නො වේ. අපට පුනර්භවයක් ඇති බැවින් පරලොව දුක හිමි වන කර්මයන්ගෙන් වැළකී යහපත් කර්මවල නිරත විය යුතු ය. අපේ ජීවිතය හා සම්බන්ධ සියල්ල ම පෙර කර්මයට අනුව සිදු නොවුනත් අතීත කර්මයන්හි බලපෑමට අප යටත් බව පිළිගෙන ක්‍රියා කිරීම වැදගත් ය. හැම විට ම නිවැරදි දැක්මක් ඇති ව ක්‍රියා කිරීමට අප උත්සාහවන්න වීම අවශ්‍ය ය.

ක්‍රියාකාරකම්

01. සමාජයේ පවත්නා ගැටලුවක් ඉදිරිපත් කර, එම ගැටලුව පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය පදනම් කරගෙන විග්‍රහ කරන්න.
02. කර්මය සහ පුනර්භවය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම් පිළිගෙන ක්‍රියා කිරීමෙන් ඔබේ මෙලොව ජීවිතයට සැලසෙන ප්‍රයෝජන 2 ක් පැහැදිලි කර දක්වන්න.

පැවරුම

01. ලෙඩුන්, මහල්ලන්, මැරුණු අය දකින විට ඔබට ඇති වන අවංක හැඟීම් පොතක සටහන් කරන්න. හැකි නම් ඒවා පද්‍යයට නගන්න.
02. ඔබේ ගැටලු විසඳා ගැනීමට බෞද්ධ ඉගැන්වීම් යොදාගත් අවස්ථා විස්තරාත්මක ව සටහන් කර තබන්න.

මහලු අයට සරදම්	නොකරන්නේ
විහිළු කමට ගල්මුල්	නොගසන්නේ
යහළු කමට ඔලොගුව	නාදින්නේ
මහලු අයට කරුණා කරපන්	නේ
	සිරිත් මල්දම